

[Finansministeren.]

500 mill. kr., afhænger af, hvad side af regnskabet det står på. Det er stadig bogholderi, ærede medlem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lars P. Jensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om privatbanernes pensionsforpligtelser.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 977, fremsættelsen i tidenden sp. 924).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Aage Knudsen: Sidste gang privatbanernes forhold blev drøftet her i tinget, var i samlingen 1955-56, og det resulterede i loven af 16. marts 1956. Ved denne lov bemyndigedes ministeren for offentlige arbejder til at afslutte overenskomster med de i en privatbane interesserede kommuner om, at staten påtog sig at betale 85 pct. af reguleringstillægget til privatbanernes pensionister, imod at vedkommende kommune forpligtede sig til at betale de resterende 15 pct. heraf, også i tilfælde af at vedkommende bane blev nedlagt, alt dog kun for så vidt der ikke kunne skaffes dækning af banens overskud eller, i tilfælde af likvidation, af banens bo. Samtlige kommuner, der er interesseret i en privatbane, er indgået på denne forpligtelse, og loven må siges at have virket tilfredsstillende.

Privatbanernes tjenestemænd, der hidtil i det væsentligste har fulgt de for statens tjenestemænd gældende lønnings- og pensionsregler, har helt naturligt fremsat ønske om, at dette også fremover må blive tilfældet, således at den ny tjenestemandsløvs aflønnings- og pensionsregler fremtidig også måtte gælde for privatbanernes tjenestemænd.

I anledning af denne henvendelse har der af ministeriet for offentlige arbejder været nedsat et udvalg med repræsentanter for ministerierne, privatbanerne, Danske Privatbaners Pensions- og Enkekasse af 1898, banernes tjenestemandorganisationer og de fire kommunale organisationer. I udvalget har der været fuld enighed om at imødekomme tjenestemændenes ønsker, og det lønnings- og pensionsreglement, der i det væsentlige følger den ny tjenestemandsløvs, er af udvalget enstemmigt indstillet til ministeriets godkendelse.

I den ny tjenestemandsløvs af 1958 er lønningerne fastsat som bruttolønninger i stedet for som hidtil som en grundløn med reguleringstillæg og midlertidige tillæg, og det samme er tilfældet for de fremtidige pensioners vedkommende. Det vil altså sige, at de regler, som fandtes i loven af 1956, ikke mere kan bruges, fordi der ikke mere er denne opdeling af lønningerne i grundløn og tillæg, og da det ikke ville være rimeligt, at staten og kommunerne ved en anden form for beregning af pensionerne blev fritaget for de indgåede forpligtelser, har det været udvalgets opgave at finde frem til en art konvertering efter den nye beregningsform af de fremtidige pensioner på en sådan måde, at man så vidt muligt bevarer den nuværende byrdefordeling mellem pensionskasserne, staten og kommunerne.

En aktuarmæssig statusopgørelse for Pensionskassen af 1898 viser, at denne med et bidrag på 10 pct. af de fremtidige bruttolønninger for tiden kan tilsvare 31,2 pct. af de nye pensioner; bidraget på de 10 pct. skulle svares med 6 pct. af banerne og 4 pct. af tjenestemændene; disse skal dog de første 6 år betale 5 pct. Det hænger sammen med at tjenestemændene ved privatbanerne hidtil har betalt en større procentandel til pensioneringen end den, der er gældende for tjenestemændene ved staten. Banerne og tjenestemændene har sluttet aftale om, at tjenestemændene i de første 6 år betaler 5 pct. og herefter de for tjenestemand normale 4 pct. af lønningerne. Pensionskassen skønner, at der vil være mulighed for, hvis forholdene arter sig roligt for privatbanerne, at procenten ad åre kan blive forhøjet, så den kommer op over de 31,2. Pensionskassen betaler i dag grundpensionen og yder efter de gældende regler

[Aage Knudsen.]

27,6 pct. af de samlede pensioner; det vil sige, at nu betaler stat og kommune 72,4 pct. af den samlede pension mod fremtidig 68,8 pct., altså 3,6 pct. mindre. Når dertil kommer, at de samlede pensioner sandsynligvis vil blive noget mindre, idet privatbanernes pensionister i lighed med statens pensionister vil få adgang til folkepensionens mindstebeløb, vil der her blive tale om en fordel for stat og kommune i forhold til den nugældende ordning.

I lovforslagets § 1 b foreslås det, at overenskomsten udvides til også at omfatte de udtrædelsesgodtgørelser, der tilkommer tjenestemænd, som afskediges uden ret til pension. Det vil normalt dreje sig om de tjenestemænd, der er ansat efter 1943, og hvis bane nedlægges. I pengebeløb vil det ikke dreje sig om meget, men ordningen vil være en retfærdighedshandling over for disse tjenestemænd. Når det offentlige garanterer den tjenestemand, der har ret til pension, hans pension, bør man også garantere den tjenestemand, som er betydelig dårligere stillet, hans ret til en udtrædelsesgodtgørelse, der væsentligt består i hans eget indbetalte bidrag til hans fremtidige pensionering.

I § 2 foreslås det, at staten betaler 85 pct. af banernes bidrag til pensionskasser, altså 6 pct. af bruttolønningerne, såfremt dette ikke kan dækkes af banernes overskud. Da banernes lønningsudgifter efter det nye lønningsreglement vil andrage ca. 20 mill. kr. årligt og statens andel i den almindelige underskudsdekning har udgjort ca. 67,7 pct., vil dette betyde en merudgift for staten på ca. 200 000 kr. årlig.

I § 4 gives der ministeren bemyndigelse til med finansudvalgets tilslutning, hvor særlige forhold taler derfor, at indgå aftale med kommunerne om, at overenskomsten skal angå en højere procentandel end de 68,8 pct.; men det indbyrdes forhold mellem statens og kommunernes forpligtelser skal være det sædvanlige, 85:15 pct. Begrundelsen for denne afvigelse fra den almindelige regel er, at tre af privatbanerne ikke er medlem af Pensionskassen af 1898. For de to baners vedkommende er der intet problem, idet disse kan opfylde bestemmelserne om at yde 31,2 pct. af fremtidige pensioner, hvorimod den tredje, Ålborg

Privatbaners Pensionskasse, ikke kan yde så stor en andel. Derfor får ministeren bemyndigelse til efter forhandling med banen, Ålborg Privatbane, og med kommunerne at indgå overenskomst, der dækker en større procentandel af pensionen, end det ellers er almindeligt, men dog således at forholdet mellem statens og kommunernes udgifter forbliver uændret.

Selv om staten yder ca. 200 000 kr. mere til dækning af banernes bidrag til pensionskasserne, vil jeg mene, at statens samlede udgifter ikke vil blive forøget i forhold til det nuværende, idet den nævnte merudgift vil opvejes af pensionskassernes større andel i den samlede pensionsbyrde; jeg mener altså, at man ved forslagets gennemførelse vil bevare den nuværende status. Jeg vil gerne understrege, at lovforslaget kun omfatter de fremtidige pensioner, ikke de nuværende; med hensyn til disse er loven af 1956 stadig gældende. Jeg vil også understrege, at samtlige repræsentanter for de kommunale organisationer, som har været med i udvalget, enstemmigt er gået ind for det lovforslag, som her foreligger; man kan derfor regne med, at lovforslaget vil blive godt modtaget ude omkring i kommunerne.

Jeg vil dog benytte lejligheden til at pege på, at det nye lønregulativ vil betyde en forøgelse af privatbanernes lønningsudgifter på ca. 2,2 mill. kr. årlig. Deraf vil staten ganske vist i henhold til de gældende regler om underskudsdekning i loven af 12. april 1949 betale ca. 1,5 mill. kr., men tilbage bliver dog ca. 700 000 kr., som skal dækkes af de i banerne interesserede kommuner. Jeg vil gerne henstille til ministeren at se med velvilje på anmodningen fra Privatbanernes Fællesrepræsentation om at få de 70 pct., som i øjeblikket er maksimum for statens tilskud til dækning af banernes underskud, forhøjet til 75 pct.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Jens Chr. Christensen: Fra venstres side er vi enige i, at privatbanefunktionærerne løn- og pensionsmæssigt må behandles efter principperne i lønningensloven, men vi er — i lighed med den stilling, vi indtog ved behandlingen af lovforslaget om privatba-

[Jens Chr. Christensen.]

nerne i 1956 — imod, at privatbanerne skal bære en større økonomisk byrde end tidligere. Imod vor protest blev der ved loven af 1956 givet staten mulighed for delvis at tvinge privatbanekommunerne til at bære 15 pct. af det såkaldte regulerings-tillæg. Selv om samme fordelingsprocent bibeholdes også efter nærværende lovforslag, betyder det alligevel en årlig udgift for privatbanekommunerne på et sted mellem 500 000 og 700 000 kr. Det er jo i allerhøjeste grad vore fattigste egne, der opretholder privatbanerne, de er til dels nødt til det, og de er nødt til at finde sig i den forskelsbehandling, de udsættes for i sammenligning med landets øvrige borgere. Men det ville være uretfærdigt efter venstres mening, dersom denne forskelsbehandling stadig skal blive værre. For staten er det ikke store penge, det drejer sig om, og jeg vil tro, at vi under udvalgsarbejdet vil kunne tale os til rette om de småpenge, som det jo egentlig er for staten; og udgiften for det offentlige bliver den samme, enten vi tager pengene fra kommunerne eller tager dem fra staten.

Hvad angår Ålborgbanernes Pensionskasse, vil jeg lige nævne, at det ikke er nogen ny skade, der her er opstået; den har været der fra gammel tid. Jeg håber, at den højtærede minister, når disse forhold nu skal bringes i orden, vil være meget velvilligt indstillet over for Ålborgprivatbanerne.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Jeg finder ingen anledning til at gå ind i en gennemgang af det foreliggende lovforslag. For mig at se er det en simpel retfærdighedshandling, der her foreslås over for de tjenestemænd, som er ansat ved privatbanerne, og mit parti er naturligvis parat til at gå ind i et sagligt udvalgsarbejde om lovforslaget og har en velvillig indstilling til det.

Else Zeuthen: I lighed med de udtalelser, der er fremsat af andre ærede ordførere, skal jeg udtale, at også mit parti er af den anskuelse, at det princip, at løn- og ansættelsesvilkår for privatbanernes tjenestemænd må følge reglerne i de gældende statstjenestemandsløve, ikke kan brydes.

Da der ydermere foreligger en enstemmig indstilling fra det af ministeren nedsatte udvalg om, hvorledes man overfører de nye pensionsregler på privatbanernes særlige pensionsforhold, og da denne indstilling, som ministeren har fulgt, forekommer os meget rimelig, stiller vi os venligt over for det foreliggende lovforslag.

I denne forbindelse vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen, at det er ganske vist ikke mange penge, det drejer sig om, hvis man mindsker kommunernes forpligtelser, men staten skal jo spare. Jeg minder det ærede medlem om, at udvalgets indstilling var enstemmig, og at altså kommunalorganisationernes repræsentanter som følge deraf har givet deres tilslutning til det her foreliggende lovforslag.

Vi stiller os også venligt over for forslaget i § 1 b om, at garantioverenskomsten også skal omfatte de godtgørelser, der tilkommer tjenestemænd, som afskediges uden at have opnået ret til pension. Vi vil imidlertid gerne have lejlighed til at se nærmere på enkelthederne i et udvalg, som jo sandsynligvis vil blive nedsat.

Gøting: Jeg skal indskrænke mig til kort at tilsige mit partis velvillige støtte til lovforslaget.

Alfred Jensen: Også den kommunistiske gruppe kan give tilslutning til lovforslaget. Jeg forstod det sådan, at der kunne være visse problemer vedrørende kommunernes dækning af underskuddet; det fremgik af den ærede socialdemokratiske ordførers bemærkninger og også af det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensens bemærkninger, og jeg må sige, at vi ikke har noget imod, at man tager disse problemer op til undersøgelse. Men det lyder unægtelig noget mærkeligt, at man står og taler om, at 500 000-700 000 kr. ikke er penge, for når vi skal diskutere ydelsen af et sådant beløb til langt, langt flere personer, bliver det pludselig et beløb af dimensioner og et omfang, som partiet venstre ikke kan gå ind for. Ja, man mærker jo tydeligt hensigten dermed. Men det skal nu ikke afholde os fra at give tilslutning til de bestræbelser, der måtte blive gjort for at

[Alfred Jensen.]

lette de udgifter, kommunerne måtte få som følge af, at lønninger og pensioner føres op til samme niveau, som gælder for statens tjenestemænd.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, som har givet tilslutning til det foreliggende lovforslag.

Det er rigtigt, som det har været fremhævet, at det, der er foreslået, i og for sig kun er en konvertering af den bestående ordning, og at der sådan set kun ligger det nye deri, at vi nu tager de tjenestemænd med, der kommer ud for den kedelige situation at skulle høre op uden at have ret til pension, således at de får en lidt bedre stilling med hensyn til godtgørelse, end de hidtil har haft.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen, at spørgsmålet er jo ikke så enkelt, at det bare drejer sig om at flytte en udgift fra kommunerne over til staten. Der ligger andet og mere i dette spørgsmål. Kommunerne er jo repræsenteret — og stærkt repræsenteret, kan man godt sige — i privatbanerne, og det må jo være rimeligt at opretholde en vis forbindelse mellem den bestemmelsesret, man har over privatbanernes skæbne — jeg tænker her på nedlæggelse af baner o. s. v. — og den økonomiske belastning, der er ved driften af banerne. Det er det princip, der ligger bag ved ordningen, og jeg synes i og for sig også, at det er lidt underligt, at partiet venstre i den nuværende situation, hvor man har fremsat et program med store besparelser i staten, på et sådant område går den stik modsatte vej. Det er i virkeligheden det, man gør med det forslag, som det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen stillede her. Man går den stik modsatte vej og vil belaste staten med en højere udgift end tidligere.

Men det væsentlige for mig i dette spørgsmål er det, som den ærede socialdemokratiske ordfører fremhævede, at man har været helt enig om forslaget i de forhandlinger, der har været ført med de kommunale repræsentanter. Det er vel heller ikke helt rigtigt, hvad det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen sagde, at det væsentlig

er de fattige kommuner, det drejer sig om. Der er også privatbaner andre steder end specielt i de kommuner, man kan kalde de fattigste. Vi må jo dække underskuddet for samtlige privatbaner, hvad enten de ligger i den ene eller den anden egn af landet. Jeg tror altså ikke, det vil være klogt at gå ud fra, at man under den udvalgsbehandling, der skal være nu om lovforslaget, uden videre kan rokke ved de principper, man fastlagde i 1956. Dette er en ajourføring af forholdene.

Jeg vil selvfølgelig gerne overveje det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Aage Knudsen rejste om at gå op til en højere dækning af privatbanernes underskud, nemlig fra maksimum 70 pct. til 75 pct. Jeg tror nu, dækningen ligger i det rigtige leje. Hvis vi skal ind i den rationalisering og forenkling af hele privatbaneområdet, som vi tilsigter, tror jeg, det vil være farligt, hvis vi går for langt med hensyn til en højere underskuddsdækning fra statens side. Jeg tror, det så vil blive vanskeligere med hensyn til den nedlæggelse af privatbaner, som i et vist omfang skal finde sted i de kommende år.

Jeg takker altså for den tilslutning, der er givet, og håber, man i udvalget kan blive enig om at følge de principper, der findes i den gældende lov.

Jens Chr. Christensen: Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at der bliver jo ikke tale om en forøgelse af udgifterne, hvis der sker en overflytning af dem fra kommunerne til staten. Der er noget urimeligt i, at i de egne, hvor der kører privatbaner, må kommunerne tage en vis part af udgifterne selv, foruden at de på lige fod med de øvrige skatteydere er med til at opretholde statsbanerne. Det er denne forskelsbehandling, vi fra vor side gerne havde set ændret, således at ordningen harmonerede med, hvad der ville være sundt og rigtigt.

Det ærede medlem hr. Aage Knudsen nævnte, og jeg forstod, at den højtærede minister ikke var uvillig heroverfor, at man kunne øge underskuddsdækningen fra maksimalt 70 pct. til 75 pct. Jeg tror, den i øjeblikket ikke går over 67 pct. Det ville i nogen måde harmonere med det, vi fra

[Jens Chr. Christensen.]

vor side ønsker, og jeg vil takke den højt-ærede minister for det delvise tilsagn, vi har fået.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg vil gerne sige til det ærede medlem, at hvis ikke det betyder noget at flytte udgifterne fra kommunerne til staten, så forstår jeg ikke rigtigt, at det ærede medlems parti, venstre, har fremsat sit forslag vedrørende skolebespisningen, for det er jo i virkeligheden det samme, der finder sted på det område, bare i omvendt orden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Aage Knudsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 2. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om forenkling af statens mellemværende med Danmarks nationalbank.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om privatbanernes pensionsforpligtelser.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

5) *Første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1960 til 31. marts 1961.

Mødet hævet kl. 15¹⁷.

24. møde.

Onsdag den 2. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om svangerskabsbrydning.

I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om skibes bemanning og forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer af lov om ungdomsundervisning m. v.

Udvalget angående forslag til lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.